

V ŚWIATOWE FORUM MEDIÓW POLONIJNYCH: MEDIA WOBEC SYTUACJI KRYZYSOWYCH

Piąte Światowe Forum Mediów Polonijnych miało miejsce 24 października 2022 roku w Lublinie, na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, który gościł medioznawców z różnych ośrodków akademickich, a przede wszystkim dziennikarzy reprezentujących redakcje z kilku kontynentów. W spotkaniu zorganizowanym w formie hybrydowej, online i stacjonarnie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS, brało udział 89 uczestników z Europy, Stanów Zjednoczonych, Kanady i Australii.

Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej już w 2020 roku objęło patronat nad Forum, które odbywa się cyklicznie w różnych miastach w Polsce i zagranicą, a od lat służy integracji środowiska dziennikarzy polonijnych z całego świata. Organizatorami wydarzenia są: Światowe Stowarzyszenie Mediów Polonijnych, Europejska Unia Wspólnot Polonijnych oraz Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji.

V Światowe Forum Mediów Polonijnych, pod hasłem „Media w sytuacjach kryzysowych”, było dziewiątym z kolei spotkaniem dziennikarzy pracujących w kilkudziesięciu różnych krajach. Najpierw ich zjazdy organizowane były pod nazwą Europejskie Forum Mediów Polonijnych (pierwsze odbyło się w 2014 roku w Malmö w Szwecji, drugie w 2015 roku w Sztokholmie, trzecie i czwarte Europejskie Fora w 2016 i 2017 roku miały miejsce w Warszawie). Od 2018 roku, kiedy zwiększał się zasięg wydarzenia, a do grona uczestników dołączali dziennikarze z Australii i Ameryki, Forum zorganizowano pod nazwą Światowego Forum Mediów Polonijnych.

Pierwsze światowe już Forum Mediów Polonijnych odbyło się w 2018 roku w Warszawie, drugie w 2019 roku w Krakowie, a potem dwukrotnie w czasie pandemii reporterzy i redaktorzy z polonijnych redakcji spotykali się z medioznawcami online. W roku 2022 formuła hybrydowa pozwoliła uczestnikom zgromadzonym na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS wysłuchać prelegentów będących na sali oraz tych, którzy z publicznością łączyli się przez internet.

Wszystkie wystąpienia dotyczyły sytuacji kryzysowych, bo to kryzysy były motywy wiodącym V Forum, co podkreślała w swoim wystąpieniu prowadząca obrady Teresa Sygnarek, prezes Światowego Stowarzyszenia Mediów Polonijnych oraz Zrzeszenia Organizacji Polonijnych w Szwecji.

Panel pt. „Tematy dla i o Polonii” rozpoczął Mariusz Pawłowski, dyrektor Polonijnej Agencji Informacyjnej, która była partnerem medialnym wydarzenia. Na rolę internetu w upowszechnianiu wiedzy o Polonii zwracał uwagę w swoim

wystąpieniu Łukasz Budzyński z portalu Polska360.org. Z kolei Piotr Marek, prezes Grupy Tipmedia, która była partnerem Forum, wygłosił referat pt. „Koniec świata cookies i co dalej? Nowe wyzwanie dla portali polonijnych”.

Panel medioznawców otworzyła dr hab. Magdalena Piechota z UMCS, która mówiła o cenie dziennikarstwa wojennego. Do tego wystąpienia nawiązała również dr hab. Magdalena Hodalska z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezentująca zachodnie badania traumy reporterów relacjonujących dramatyczne wydarzenia. Kryzys jest toposem medialnych opowieści, przekonywała dr Elżbieta Pawlak Hejno z UMCS, natomiast etyczne ramy medialnych relacji w sytuacjach zagrożeń i kryzysów nakreślili w swoim referacie dr hab. Katarzyna Drąg i ksiądz profesor Michał Drożdż z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Medioznawcy głos przekazali dziennikarzom – twórcom prasowych, radiowych i internetowych relacji z ważnych, a często tragicznych wydarzeń.

Maria Pyż, redaktor naczelna Radia Lwów, mówiła o trudnych warunkach pracy przerywanej alarmami przeciwlotniczymi, a przede wszystkim zwracała uwagę na wojenne relacje w światowych mediach, w których często „są jaskrawe obrazy, a brakuje informacji o tym, że nie ma ofiar śmiertelnych, żeby ludzi uspokoić”. Dziennikarka lwowskiej rozgłośni podkreślała, że od momentu wybuchu wojny na Ukrainie „z redakcji nikt nie uciekł, nie wyjechał, wszyscy są na miejscu”, pełniąc nie tylko reporterski obowiązek, ale i społeczny: „W radiu postanowiliśmy pomagać innym; tym, którzy nie mają domu. Radio ruszyło na pomoc, zabezpieczaliśmy jedzenie, ubrania”. W Radiu Lwów zmieniła się ramówka, są relacje wojenne, ale są na antenie również przekazy kulturalne, jak np. jubileuszowa audycja na 30-lecie rozgłośni. Maria Pyż apelowała do uczestników Forum o to, by nie powtarzali za innymi mediami wstrząsających relacji wojennych, ale weryfikowali informacje u dziennikarzy, którzy są na miejscu: „Jak nie macie korespondencji, to zadzwońcie do nas, a my opowiemy, co i gdzie się dzieje; czy były ofiary, ile osób zostało uratowanych; ilu wyciągnięto z płonącego mieszkania”. Wystąpienie dziennikarki Radia Lwów było przejmującym świadectwem i jednym z najmocniejszych głosów na V Światowym Forum Mediów Polonijnych. Korespondował z nim fragment rezolucji przyjętej przez uczestników Forum:

Media polskie w Ukrainie apelują o niestosowanie następujących działań: fotografowania, kręcenia wideo z miejsc ostrzałów, a tym bardziej ukazywania tego w sieci czy innych mediach w realnym czasie czy tuż po. Jest to zakazane w czasie wojny przez prawo ukraińskie, ponieważ w ten sposób wróg może pozyskać informacje, których nie powinien dostać (Rezolucja V Światowego Forum Mediów Polonijnych, 24.10.2022).

Tuż po ubiegłorocznym Forum, do wszystkich redakcji i organizacji polonijnych, a za ich pośrednictwem do wielu Ministerstw Spraw Zagranicznych oraz do Parlamentu Europejskiego, przesłana została rezolucja w sprawie Białorusi, Ukrainy i Litwy (apel do władz o zaprzestanie działań mających na celu ograniczenie polskiego szkolnictwa na Litwie).

Rezolucja V Światowego Forum Mediów Polonijnych zaczynała się od opisu sytuacji na Białorusi, której władze w brutalny sposób prześladują dziennikarzy mediów polonijnych i polskich działaczy niezależnych, m.in. Angelikę Borys oraz Andrzeja Poczobuta. O ich losie mówił Andrzej Pisalnik, redaktor naczelny portalu Znadniemna.pl: „Już półtora roku Andrzej Poczobut czeka w więzieniu na rozprawę sądową. Podobnie jak prezes Angelika Borys, która czeka na rozprawę w domu. Tak wygląda sytuacja działaczy polskiej mniejszości na Białorusi, ale tak też wygląda sytuacja niezależnych dziennikarzy na Białorusi. Media niezależne fizycznie nie istnieją, redakcje są na uchodźstwie”.

24 października 2022 roku uczestnicy V Światowego Forum Mediów Polonijnych przyjęli rezolucję, w której domagali się m.in. wypuszczenia z więzienia dziennikarza Andrzeja Poczobuta, którego proces rozpoczął się dopiero 16 stycznia 2023 roku, w Grodnie, a rozprawy toczą się za zamkniętymi drzwiami.

Relacje z Ukrainy oraz Białorusi pokazywały głęboko ludzki wymiar problemu, który był przedmiotem V Światowego Forum Mediów Polonijnych. Kolejne spotkania odbywać się będą już stacjonarnie, tak jak to miało miejsce od 2014 roku.

Magdalena Hodalska

 orcid.org/0000-0001-9620-5913

